

آرام کردن وضعیت تنش آمیز با آژانس اتمی

ژوئل اشتولتس

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در تاریخ های ۱۵ و ۱۶ اکتبر در ژنو شرکت نخواهد کرد. ولی این نشست را با نگاهی انتقادآمیز دنبال می‌کند. آژانس اتمی پس از یک دهه تحقیق و رسیدگی درخصوص برنامه اتمی ایران اکنون منتظر است تا نتیجه سیاست آرام کننده رییس جمهور روحانی را مشاهده کند.

آیا امکان پیشرفت واقعی در رابطه با سؤالاتی که درخصوص ماهیت نظامی این برنامه همچنان باز مانده اند وجود خواهد داشت؟ این درحالی است که ده ها دور مذاکره انجام شده با ایران طی دو سال اخیر هیچ نتیجه ای دربر نداشته و صرفاً در یک مسیر دایره وار حرکت شده است.

در اوایل ماه سپتامبر، با ورود سفیر جدید ایران به مقر آژانس در وین، تغییری در روش عمل حاصل شد. علی اصغر سلطانی، یک فیزیکدان هسته ای که از هشت سال پیش در رویارویی ایران و غربی ها حضور داشت و هیچ پیشنهادهی را نمی پذیرفت، از آژانس خارج شده و همچنین رییس آژانس اتمی، یوکیا آمانو را متهم کرد که مسؤولیت سوءقصد های انجام شده توسط موساد علیه دانشمندان ایرانی را عهده دار بوده است.

حسن نیت ایران

رضا نجفی، جانشین او، دیپلمات و کارشناس خلع سلاح، دارای لحنی بسیار بیطرفه حتی روی مسایل حساس است؛ او بجای به کار بردن رژیم صهیونیستی، از نام اسرائیل استفاده می‌کند. به عقیده دیپلمات ها، هدف و تاکتیک ایران، آرام کردن

شرایط است.

در آخرین مجمع عمومی ۱۵۹ کشور عضو آژانس اتمی که در اواسط ماه سپتامبر برگزار شد، علی اکبر صالحی، رییس سازمان انرژی اتمی ایران (او در سال ۲۰۰۲ زمانی که وجود تأسیسات اتمی مخفی ایران افشا شد، سفیر ایران در وین بود) بر حسن نیت کشورش پافشاری کرد.

او گفت از سال ۲۰۰۳ بیش از ۸۰۰۰ روز بازرسی از سوی آژانس در ۱۷ مرکز اتمی ایران انجام شده که در حدود ۱۰۰ فقره آن بدون هماهنگی و سزده

آرام کردن وضعیت

بوده است. ایران در حدود ۴۰۰۰ گزارش درخصوص عملکرد خود به وین ارسال کرده و در واقع به عنوان «دومین کشور بازرسی شده جهان» محسوب می‌شود.

این دیدگاه آرام بخش از سوی آقای آمانو تصحیح شده. او در اواخر نوامبر ۲۰۱۱ گزارشی منتشر کرد که سر و صدای زیادی به راه انداخته، زیرا در قسمت ضمیمه آن که ۱۵ صفحه داشت به شکلی بی سابقه به جزئیات ایجاد نظامی ممکن در برنامه اتمی ایران پرداخته بود این متن، مرجعی است که قبل از هر نشست سه ماهه شورای حکام برای عدم همکاری ایران مورد استناد قرار می‌گیرد.

علی رغم قطعنامه های صادر شده از سوی شورای امنیت، ایران همچنان در مراکز نطنز و فردو به فعالیت های غنی سازی خود تا ۵ درصد و ۲۰ درصد ادامه می‌دهد و این ترخی است که به آستانه نظامی نزدیک است. وجود مرکز فردو که در زیر کوهستان در نزدیکی قم تأسیس شده، تا سال

۲۰۰۹ ناشناخته بود. به گفته آژانس اتمی، تا اواخر ماه اوت، مقدار ذخایر اورانیوم غنی شده تا حد ۲۰ درصد به ۱۸۶ مبیض ۳ کیلوگرم می‌رسید، ولی برای تولید یک بمب اتمی حداقل به ۲۴۰ کیلوگرم نیاز است.

یکی از مهم ترین سؤالات به مرکز پارچین مربوط می‌شود؛ یک پایگاه نظامی در ۳۰ کیلومتری جنوب شرقی تهران مقامات جمهوری اسلامی فرضیه های آژانس دایر بر تجمیع آزمایشات مربوط به کلاهک اتمی موشک را بی اساس خوانده اند.

آژانس اتمی بر اساس تصاویر به دست آمده از طریق ماهواره و دستگاه های اطلاعاتی می‌داند که ایران در سال ۲۰۰۰ یک مخزن وسیع برای انجام آزمایشات انفجاری در این مرکز ساخته و آن را «شخص محکمی» برای فعالیت های غیرقانونی ایران در این زمینه دانسته است.

مرکز مشکوک

بازرسان آژانس در سال ۲۰۰۵ توانستند وارد مرکز پارچین شوند، ولی اطلاعاتی از این مخزن در اختیار نداشتند. آنها از اوایل سال ۲۰۱۲ خواستار بازگشت به این مرکز شده ولی تاکنون موفقیتی در این زمینه به دست نیاورده اند. این درحالی است که صدها تن خاک از این مرکز مشکوک بوسیله کامیون خارج شده که گفته می‌شود برای ایجاد یک راه جدید مورد استفاده قرار گرفته.

آیا ایران در های پارچین راه، زمانی که پاکسازی های لازم انجام شود، به روی بازرسان آژانس اتمی باز خواهد کرد؟ بی شک آژانس وسایل پیشرفته ای، از جمله یک دستگاه جدید در آزمایشگاه زابیرزدورف اتریش،

در اختیار دارد که می‌تواند کوچک ترین اثر رادیواکتیو (۱۰ هزار بار کوچک تر از یک ذره کوچک شن) را بیابد. ولی آژانس مظنون به آن است که ایران در آزمایشات پارچین مواد دیگری مانند تنگستن را جایگزین اورانیوم کرده باشد و بی شک اثبات وجود تنگستن به مراتب سخت تر از اورانیوم است.

دیگر موضوع نگران کننده، راکتور تحقیقات آب سنگین اراک است. این مرکز در صورت راه اندازی می‌تواند سالانه ۹ کیلوگرم پلوتونیوم تولید کند؛ این شیوه دیگری برای دستیابی به سلاح اتمی است.

ایران در اواخر تابستان اعلام کرد که راه اندازی آن که برای اوایل سال ۲۰۱۴ پیش بینی شده بود به زمان دیگری موکول شده، ولی زمان آن را مشخص نکرد؛ از نظر «مؤسسه علوم و امنیت بین‌المللی»، به عنوان یک اتاق فکر در ایالات متحده، این یک «خبر خوب» است که امکان بیشتری برای مذاکره به وجود می‌آورد